

НБП – Београд, Год. 11, број 3, 169–181, 2006

УДК 343.544/.545

АНАЛИЗА ПОДАТАКА О ПРОСТИТУЦИЈИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У ПЕРИОДУ ОД 2001–2005. године

Данијела Спасић,
Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Сажетак: Као друштвена девијација, проституција је безбедносно интересантна због своје повезаности са другим социопатолошким облицима понашања и разним видовима криминалних активности. У данашњим условима свакако је најзначајнија њена веза са организованом трговином људима, како у оквиру унутрашњих граница, тако и у међународним димензијама. На активностима њеног спречавања и сузбијања заснива се и рад органа државне репресије, пре свега полиције.

Полицијска делатност на спречавању и сузбијању проституције квалитативно је дефинисана на основу референци: броја поднетих прекршајних пријава за прекршај одавања проституцији и уступања просторија ради проституције, места и времена извршења прекршаја, анализе полне и старосне структуре извршилаца и оштећених.

Кључне речи: *проституција, прекршај, делатност полиције, превенција*

УВОД

На територији Републике Србије евидентне су последњих деценија, а посебно с краја 90-их година, изражене промене у демографској, социјалној и националној структури, као последице избегличког егзодуса и миграција.

НАУКА • БЕЗБЕДНОСТ • ПОЛИЦИЈА [169]

У оквиру транзиционих процеса, у привредној структури долази до гашења или продаје великог броја предузећа, што производи армију незапослених, који изворе своје егзистенције траже у било којим активностима легалног или илегалног карактера.

На плану унутрашње безбедности, проституција као социопатолошка појава, своју експанзију заснива на пољуљаним и промењеним економским, демографским, финансијским, социјалним и здравственим основама.

Без обзира да ли се ради о класичној, уличној, организованој или неорганизованој проституцији, да ли су у питању њени прикривени и нови видови, да ли су њене жртве жене, мушкарци или деца, треба увек имати у виду чињеницу да проституција не познаје регионалне, државне, ни локалне границе, не прави разлике по полу, националној припадности или верској опредељености.

Процењује се да је у Србији у ову „делатност“ укључено око 12 000 лица и да приход од ње износи око 40 милиона евра годишње.

У обиму у којем је тренутно распрострањена на територији Републике Србије, она још увек не представља стратегијски ризик, али у мери у којој, у будућности, буде укључена у мрежу међународне трговине људима као облик сексуалне експлоатације, она ће, с безбедносног аспекта, сигурно бити идентификована као извор, ризик и претња безбедности.

Традиционално, Србија је раскршће међународних путева кријумчарења људи, оружја и наркотика. У тим условима, природно долази до повезивања унутрашњих облика угрожавања безбедности са њиховом међународном димензијом. Прогнозе најмоћнијих обавештајних служби у свету тврде да ће до 2015. године подручје Србије представљати чвориште међународних кријумчарских канала у југоисточној Европи којим се, између осталог, кријумчаре и жртве трговине људима, што представља дугорочно угрожавање безбедности државе и грађана.¹

Сведена на територијалне оквире наше Републике, као појава која угрожава морално, физичко, психичко здравље, гази све етичке кодексе друштва и разара породицу, а поред тога повезана са другим видовима патолошких и инкриминисаних активности, било кроз доприносиће или покретачке улоге, она представља константну опасност за безбедност. Ретко видљиво или директно, али је стално присутна као погодан склоп улога или услова за разне облике криминалних делатности. При томе, проституција као појава, активност, чињење или делатност, нашим законодавством није инкриминисана као кривично дело, већ као прекршај против јавног реда и мира.²

¹ Мијалковић С., Трговина људима, Беосинг, Београд, 2005, стр. 312

² Види шире: Спасић Д., Безбедносни аспекти проституције у Београду, *Безбедноси*, МУП Р Србије, бр. 2/06, стр. 321

У таквим друштвеним околностима и социјалном миљеу, на територији Републике Србије, од 27 територијалних организационих јединица – полицијских управа Министарства унутрашњих послова (без Косова и Метохије), пословима сузбијања ове појаве бави се само једно одељење Полицијске управе у Београду – Одељење за јавни ред и мир. Проблем је и логична немогућност било каквог објективног истраживања ове појаве „на терену“.

Делатност полиције на спречавању и сузбијању проституције на територији Републике Србије базирана је, условљена и усмерена законским дефинисањем проституције и свих радњи у вези са њом. Резултати рада мере се и квантификују бројем поступања полиције окончаних подношењем комплетних прекршајних или кривичних пријава, и на бази тога, покренутих и окончаних поступака, било прекршајних или кривичних.

ПРОСТИТУЦИЈА КАО ПРЕКРШАЈ ПРОТИВ ЈАВНОГ РЕДА И МИРА

- статистички показатељи -

Анализа података из пријава које је МУП Републике Србије поднео против извршилаца прекршаја из чл. 14. Закона о јавном реду и миру Републике Србије³ (проституција), у периоду од 2001 – 2005. године, пружа могућност да се дефинишу поједине карактеристике ове социопатолошке појаве на почетку новог миленијума, и предвиде тенденције њеног ширења, идентификују могуће жртве, извршиоци, место и време нових прекршаја. Посебну пажњу треба обратити на резултате деловања полицијских органа, који се квалитативно исказују кроз квантитативну одредницу – број поднетих прекршајних пријава и број поднетих кривичних пријава за дела и радње у вези са проституцијом.

Предмет анализе јесу подаци који се односе само на поднете прекршајне пријаве, без података о исходу прекршајних поступака. Међутим, треба нагласити да се у највећем проценту покренути прекршајни поступци окончају изрицањем прекршајних санкција, односно, незнатан број поднетих пријава бива одбачен од стране надлежних прекршајних органа.

³ Чл. 14. Закона о јавном реду и миру: „Ко се одаје проституцији или ко уступа просторије ради проституције – казниће се казном затвора до 30 дана или новчаном казном“. Анализирани подаци који се односе на проституцију, њене облике и просторну дистрибуцију, добијени су од тзв. регистрованих проститутки, односно, оних које су кажњене за прекршај против јавног реда и мира, при чему велики број, тј. „тамна бројка“ нерегистрованих проститутки представља реално стање и слику ове појаве.

Само је на подручју града Београда, од 2000. године до данас, регистровано преко 900 проститутки од којих су неке прекршајно кажњаване и по 30 - 40 пута. При томе, претпоставља се да се „илегално“, различитим облицима проституције бави више од 5000 лица женског пола, различитог старосног доба.

Статистички подаци који се односе на број прекршаја, на места и време њиховог извршења, на извршиоце и жртве, њихову полну и старосну структуру, као и школску спрему и занимање, не могу се генерализовати, али могу бити путоказ ка идентификовању циљних група (потенцијалних жртава и извршиоца), и могу дати грубу скицу просторне дистрибуције ове појаве и њене повезаности са различитим облицима криминалних активности.

Табела 1.

Број прекршаја из члана 14. Закона о јавном реду и миру Републике Србије за период 2001 – 2005 године (*територијална дистрибуција*)⁴

Секретаријат (Полицијска управа)	2001	2002	2003	2004	2005	Укупно за СУП (ПУ)
Београд	152	591	429	375	195	1742
Крагујевац	0	4	10	25	12	51
Јагодина	0	7	2	1	0	10
Ниш	0	7	0	0	0	7
Пирот	0	0	0	1	2	3
Врање	0	0	1	0	0	1
Бор	0	1	0	0	0	1
Смедерево	0	9	2	0	0	11
Пожаревац	0	1	0	0	0	1
Краљево	0	0	0	4	1	5
Крушевац	4	7	0	0	0	11
Чачак	1	0	0	0	0	1
Нови Пазар	0	2	0	0	0	2
Нови Сад	0	6	5	9	2	22
Суботица	7	0	2	1	0	10
Зрењанин	0	0	0	1	1	2
Панчево	1	0	1	0	64	66
Укупно	165	635	452	417	277	1946

Пре било каквог покушаја дубље анализе презентираних података, не може се отети утиску да је за један, не тако кратак период, (5 година), на подручју Републике, која броји око 7 милиона становника, регистрован зачуђујуће (!) мали број прекршаја – проституције (само 1946), од чега у Београду чак 1742, што чини 89% од укупног броја.

Да ли је само Београд, „легло порока“, а остали градови колевке чедности, да ли само београдска полиција темељно ради на сузбијању деликвенције и да ли је само она оспособљена за то, или су облици ове делатности у „унутрашњости“ Србије тако успешно прекривени маском неких других „послова“ (кафићи, барови, ресторани, хотели и сл.), да их је практично немогуће законски идентификовати?

⁴Подаци су добијени од Управе за аналитику МУП-а Р Србије, преко ЈИС.

Чињеница је и да је и за само подручје града Београда регистрован мали број прекршаја из области проституције, ако се има у виду да се у полицијским досијеима градске полиције налази око 900 проститутки (проста рачуница показује да је, према овим подацима, свака проститутка извршила, у просеку, по два прекршаја за период од 5 година?!). При томе, неки подаци говоре да на подручју града има око 5000 нерегистрованих проститутки.

Пошто су ово једини званични подаци којима се располаже, морамо се на њих ослонити, и приметити аналогију и подударност између величине територије коју покрива одређени секретаријат (сада Подручна полицијска управа Министарства)⁵ и броја регистрованих прекршаја. То правило потврђено је кад су у питању подаци који се односе, поред Београда, на Крагујевац, Јагодину, Ниш, Смедерево, Крушевац, Нови Сад, Суботицу, Панчево. Али је, исто тако, очигледно и нелогично, да за Шабац, Ваљево, Сремску Митровицу, Ужице или Зајечар, који административно покривају 1/5 територије Републике, нема података о регистрованим прекршајима, иако преко Сремске Митровице и Шапца пролазе путеви међународне трговине људима, према Хрватској, Италији, односно Босни и Херцеговини. Истовремено, преко Зајечара на територију Србије илегално улазе девојке из источноевропских земаља и Бугарске, такође у оквиру међународне мреже трговине људима. Ову тврдњу доказује и податак да је, на пример, на територији Панчева, преко које традиционално иде пут шверца девојака из Румуније и источноевропских земаља ка западној Европи, само 2005. године регистровано 23% од укупног броја прекршаја из области проституције у Србији. Компатибилни су и подаци који се односе на Нови Сад или Суботицу, с обзиром на чињеницу да преко ових градова пролази огранак међународног пута шверца и трговине ка Мађарској, и даље према земљама северне, западне или северозападне Европе.

Релативно висок проценат регистрованих прекршаја на територији Крагујевца, Јагодине, Ниша, Смедерева, Крушевца могао би се објаснити економским колапсом некадашњих привредних гиганата ових градова, социјалним хаосом, немаштином и бедом у којој су се нашли њихови становници. Деценијама пре тога, основни извор обезбеђивања егзистенције становништва била су велика привредна предузећа, која су у транзиционим процесима продата у бесцење или била приморана да отпусте велики број радника. У таквом друштвеном миљеу нагомиланих економских проблема без адекватних социјалних програма, велики део и мушког и женског становништва окреће се другим, углавном, нелегалним и јединим изворима прихода (криминал, шверц, проституција, просјачење, коцка, и сл.).

⁵ Према чл. 24 Закона о полицији («Сл. гласник РС» бр. 101/2005).

Претходно наведене промене, а посебно социјалне и економске, узрокују разарања породице, високи проценат развода бракова, слабљење основне функције породице – васпитно-образовне, губљење традиционалних породичних вредности и прихватање нових културних образаца понашања и моралних кодекса неприлагођених конкретним животним условима. На пример, висок проценат проститутки које се овом делатношћу баве на територији града Београда, води порекло из градова или сеоских средина централне Србије (највише их је из Краљева, Крагујевца и Крушевца, и у највећем проценту су студенткиње).⁶

Место извршења прекршаја

Из података који се односе на места извршења прекршаја одавања проституције могу се уочити следеће правилности:

– највећи број регистрованих прекршаја извршен је на улици (1163), што чини око **60%** од укупног броја;

– највећи део прекршаја извршених на улици регистрован је на територији града Београда – 1030 или 88%;

– на улици је извршен највећи број прекршаја и на територији следећих градова: Крагујевца (45), Панчева (54), Крушевца и Новог Сада (по 10), Суботице (9), Краљева (3);

– укупно 371 (**19%**) прекршај извршен је у сјамбеној згради, а само у Београду 360, у Новом Саду 5 и Пироту 2, а у Јагодини, Новом Пазару, Пожаревцу и Суботици по 1 прекршај;

– око **8%** прекршаја извршено је у непосредној околини мосћова, а занимљиво је да су сви извршени прекршаји регистровани на подручју Београда

– Укупно 77 прекршаја (**4%**) евидентирано је у њарковима, од тога 75 само у Београду⁷

проституција као прекршај је евидентирана и у хойелима и мойелима, као и у њиховом непосредном окружењу (укупно 35 или **2%**), од чега највише у Београду – 32, а такође и у Крагујевцу, Нишу и Панчеву

– око **2%** (27) прекршаја регистровано је у близини бензинских њумњи (од којих највише у Београду и Смедереву)

⁶ Спасић Д., Оп. cit, стр. 328.

⁷ Улична проституција на територији града Београда просторно је заступљена на следећим локацијама:

- а) парк код Економског факултета,
- б) ауто-пут Београд – Ниш («Ластина» станица, «Плави мост»),
- в) ауто-пут Београд – Ниш (наплатна рампа у Бубањ потоку),
- г) Новосадски пут (код «Манцеовог моста»),
- д) ауто-пут Београд – Загреб (код хотела «Национал»),
- е) ауто-пут Београд – Загреб (наплатна рампа Шимановци),
- ж) пут Београд – Панчево (код «Малог раја»).

Осим наведених, у поднетим прекршајним пријавама се као ближе ознаке места извршења прекршаја наводе још и:

- шума, остали стамбени објекти, пешачки пролази (надземни и подземни)
- непосредна околина кафана, диско-клубови и ноћни барови, кафићи и бифеи
- околина аутобуске и железничке станице и различита превозна средства

Већ, на први поглед, изнети подаци потврђују да је овде реч, углавном, о уличној, јавној проституцији, оном најнижем, најсуровијем, највише стигматизованом облику ове „делатности“, једином који трпи све видове репресивне делатности државних органа.

Било да су кафанске, шоферске, „радничке“, или „уметнице“ у стриптизбаровима, оне чине само мањи део укупне популације проститутки. С друге стране, једино су уличне проститутке изложене „дневном светлу“ и једино видљиве у криминогеним деловима градова, препознатљивог стила облачења и понашања. Само оне трпе насиље, увреде, понижења, физичка и психичка малтретирања подводача, макроа и клијената. Поштујући интересне сфере макроа, крећу се само у оквиру дефинисане територије, „тргују“ својим телима и нуде услуге на прометним саобраћајницама, заустављајући возила домаћих и страних друмских превозника, одводе клијенте у изнајмљене станове, групишу се поред мостова (у Београду, „Плави“ и „Манцеов“ мост), и бензинских пумпи, беже од полицијских рација, а оне, мало боље „дотеране“, доброг физичког изгледа, имају срећу да раде у хотелима и мотелима поред прометних саобраћајница.

На другој страни, проститутке „високог“ ранга, даме из разних агенција, девојке „на позив“, „девизне“ проститутке, „викенд“ проститутке, анимир даме, плесачице и њима сличне, остају у „зони недодирљивих“, заштићене добрим приходима, дискрецијом, камелеонски живећи више живота истовремено.

Преглед места извршења прекршаја одавања проституцији, требало би да садржи и: луксузне станове, елитне хотеле, најскупле ноћне барове и Интернет сајтове. Процењује се да је број извршених прекршаја на овим местима, најмање петоструко већи од броја пружених услуга на основу неписаних купопродајних уговора улица, саобраћајница, мостова, паркова или трошних хотела и друмских мотела.

Време извршења прекршаја

Осим места и начина, и време извршења прекршаја јесте његово специфично и јединствено обележје. Познавање временске димензије и места извршења прекршајно кажњиве радње омогућава свеобухватнију и ефикаснију активност у сфери њене превенције, спречавања и сузбијања. То пружа усло-

ве за комплексну и синхронизовану акцију полицијских органа, судства, и субјеката социјалне и здравствене заштите.

Судећи по доступним подацима, највећи проценат прекршаја одавања проституцији вршен је у времену од **20 до 24 часа** (1058, односно, око **55%** од укупног броја).

У временском интервалу од **14 до 20** часова извршено је 545 прекршаја или (**28%**).

Од **06 до 14** часова регистровано је укупно 135 прекршаја или **7%**, а у интервалу од **00 до 06** часова извршено је 208 прекршаја, односно око **10%** од укупног броја прекршаја извршених на територији Србије.

Ово правило о времену извршења важи и за подручје града Београда,⁸ Крагујевца, Краљева, Новог Пазара, Панчева, Пирота, Смедерева, Суботице. Ако узмемо у обзир чињеницу да се на територији поменутих градова највећи број прекршаја изврши **на улици**⁹, сам по себи, овај податак је драгоцен управо са аспекта правовременог и прецизног реаговања на плану сузбијања проституције, јер постоје дефинисане 2 важне варијабле ове прекршајно кажњиве радње - *место* и *време* њеног извршења.¹⁰

У временском периоду од 06 до 14 часова највећи број прекршаја извршен је на подручју Крушевца, Новог Сада, Пожаревца и Зрењанина, такође *на улици*¹¹.

Највише прекршаја на подручју Ниша и Чачка извршен је у интервалу од 00 до 06 часова, у непосредној близини *кафића или бифеа*.

Извршиоци прекршаја

Званични подаци МУП-а Р Србије који се односе на **полну структуру** извршилаца прекршаја, говоре да су, од укупног броја, **87%** прекршаја (**786**) извршила **лица женског пола**, а за укупно **116** прекршаја поднете су пријаве

⁸ У временском интервалу од 20 до 24 часа извршено је двоструко више прекршаја него у времену од 14 до 20 часова, а чак 9 пута више него у периоду од 06 до 14 часова.

⁹ Изузев Смедерева, где је највећи број регистрован у близини бензинских пумпи, и Ниша где је типично место извршења стамбена зграда.

¹⁰ Између места и времена извршења прекршаја постоји логична веза: у временском интервалу од 20 до 24 часа постоји највећа флукуација људи на улицама ових градова, било зато што у том периоду људи користе највећи део слободног времена, или зато што се у то време затвара циклус дневних миграција становништва околних руралних подручја, или због тога што се то време поклапа са временом ноћног рада угоститељских објеката, и временом излазака и „ноћног живота“ млађе популације становништва. Ова констатација односи се и на прекршаје који су извршени у времену од поноћи до раних јутарњих часова (Ниш, Чачак).

¹¹ Претпостављам да је реч о „дневним“ уличним проституткама, дакле онима које не раде ноћу. С друге стране, ако се узме у обзир чињеница да је у овом временском интервалу највећи проценат радно способног становништва радно упослен, логично је да су клијенти или привремено незапослени, или беспосличари, или лица у транзиту, или дневни мигранти.

против извршилаца – *мушкараца*. Радња овог прекршаја може се извршити на више начина, односно, може се јавити у више облика: као „одавање *проситицији*“, за који се кажњава како лице женског пола, тако и мушкарац, који се, за новац, бави хомосексуалном или хетеросексуалном проституцијом; и као „*усиуиање проситорије ради проситиције*“ за шта се прекршајно кажњава и лице женског и лице мушког пола.

Квалификовани облик овог прекршаја постоји у случају да се малолетном лицу уступају просторије ради проституције, за који се под истим условима могу казнити лица оба пола.

Највећи број прекршилаца регистрован је на *подручју града Београда* (672 или 85% од укупног броја лица женског пола и 108 или 93% од укупног броја извршилаца мушког пола). При томе су нека лица кажњавана за овај прекршај 2 или 3 пута. То правило важи и за подручје *Крагујевца* (26 прекршилаца - жена и 1 мушкарац), *Панчева* (сви извршиоци су женског пола - 20), *Нової Сада* (15 жена и 1 мушкарац), *Смедерева* (свих 11 прекршаја извршиле су жене), *Субоитце* (сви извршиоци су жене - укупно 10), *Крушевца*, где су свих 9 прекршаја извршиле такође жене, итд.

Старосна структура лица која се одају проституцији је посебно значајна са социјалног, психолошког и здравственог аспекта. Иако се доступни подаци односе, највећим делом, на уличну проституцију, они су показатељ да се у много ширим оквирима и суровијим начином нешто дешава „тамо иза“, да се „мрежа“ организоване проституције шири, и вертикално и хоризонтално, и да захвата све социјалне и старосне категорије.

Званични подаци о старосној структури извршилаца:

- до 14 година	4 регистрована извршиоца
- од 14-16	16
- од 16-18	35
- од 18-25	369
- од 25-35	354
- од 35-45	127
- <i>преко 45 година</i>	45

Може се закључити да су укупно 55 извршилаца имала статус малолетника у време извршења прекршаја (старосна граница од 14 до 18 година).

Посебно забрињава и алармира регистровање случајева дечје проституције на подручју Београда (деца ромске националности старости до 14 година). Она ствара погодне услове и отвара пут организованог дечјог проституцији, као „пошаст“ рођеној у прошлом веку, а која у овом веку може добити димензију најзлокобнијег вида глобализације сексуалне експлоатације, јер доноси енормно висок профит.

Иако су случајеви дечје проституције у периоду од 2001-2005. године регистровани само на подручју града Београда, подаци говоре да малолетничка проституција постоји и у другим деловима Србије. Малолетна лица (старости од 14-16 година) која се одају проституцији, регистрована су и у Крагујевцу, Новом Саду, Панчеву и Чачку. Случајеви малолетничког проституисања (од 16-18 година) забележени су и у Краљеву, Крушевцу, Нишу, Новом Пазару и Зрењанину.

Са безбедносног аспекта, изнете чињенице неодложно захтевају енергичну акцију на плану превентивне делатности свих субјеката социјалне, здравствене и друштвене контроле, посебно кад се ради о овој старосној структури становништва, јер неблаговремена или непредузета друштвена активност може имати несагледиве негативне последице.

ЗАКЉУЧАК

У овом прегледу анализирани су само подаци који се односе на поднете прекршајне пријаве, за одређене делатности лица за које је утврђен степен основане сумње да су прекршај извршили. Без обзира на то колико је покренутих поступака који су у директној вези са проституцијом окончано одбацивањем прекршајних пријава, а колико изрицањем законских санкција, прикупљене информације које се односе на број прекршаја, место и време извршења, као и полну и старосну структуру извршилаца, дају довољно јасну слику проституције као социјалнопатолошке појаве на овим просторима.¹²

Комплексно сагледавање ове појаве на територији Републике, заједно са актуелним проблемом трговине људима, може допринети успешној превентивној делатности свих државних органа и институција које се овом делатношћу баве.

Било да има опори и сурови мирис улице или је заогрнута префињеним, суптилним, раскошним сјајем салона, хотела, барова, она подразумева слободне односе, лишене емотивних веза, понижење личности, гажење духа, стање равнодушности, као заштита од обавеза и одговорности, разочарења и себичности, својеврсни нарцизам у односу према себи и дехуманизација односа са другима. При томе, иза свега и у свему стоји новац – као егзистенција или као моћ, свеједно.

На плану објективних друштвених околности, и потребе да се заштите основне вредности, људска права и слободе, сударају се две друштвене тенденције у вези са проституцијом: све израженији захтеви за њеном декрими-

¹² Према сазнањима полиције, протеклих година у Србији и Црној Гори активно се бавило „најстаријим занатом“ 15000 жена и 1500 мушкараца, док је број пасивних проститутки двоструко већи. Цитирано према: Јевтовић М., Милашиновић С. Социјалнопатолошке појаве, Полицијска академија, 2006, стр.138.

нализацијом и легализацијом, с једне стране, и стварно стање које показује да трговина људима, у спрези са проституцијом, својом експанзијом брише све националне и државне границе у потрази за профитом, и као пошаст XXI века, не може бити заустављена без јасно дефинисаног и јединственог става у погледу спречавања проституције.

У Србији данас, јавност је подељена на оне који сматрају да легализација проституције омогућава да се ова појава доведе у разумљиве и прихватљиве границе, да се контролише и стави под медицински надзор, и оне, који су против сваког вида легализације, који одбацују могућност да се њиховим сестрама, мајкама у номенклатури занимања на тржишту рада понуди и ново – сексуалне раднице. Легализација проституције подразумевала би, логично, да се законски озваничи, допусти и регулише и употреба наркотика, у школи, на улици, и др., да се подстиче просјачење, омогући коцкање свуда и увек, да се алкохолизам на јавном месту и у породици сматра нормалном појавом, да се самоубиства прихвате као „уобичајен и прихватљив начин изласка из криза и проблема“ итд. Оваква слика „савремене Србије“ намеће један саркастични закључак: имали бисмо друштво које би идеално функционисало без социјалних девијација, у којем би и криминалитет, који се у садашњим условима везује за социопатолошке појаве, био доведен у разумљиве границе, или га, можда, опште не би ни било?!

Ако се „спустимо на земљу“ дочека нас мало грубље приземљење и суморна слика свакодневнице која „пролази кроз процес транзиције“. И најлакше је у транзицији пронаћи кривца. Да ли због ње имамо девојчице које се са 11 или 12 година проституишу на улицама, ученице које се у школама подају друговима из клупа за дневни џепарац или новац за вечерњи излазак, или професорима за оцену, студенткиње које између испитних рокова раде као „лепе пратиље“ и анимир даме богатих пословних људи, мајке и супруге које су истовремено и службенице и „тајне сексуалне раднице“, пензионерке које од 60 година живота броје 30 година на улици, само за хлеб и основне животне потребе?

Да ли због транзиционих промена у друштву имамо проституцију у све ширем обиму или проституцију имамо зато што нешто немамо? Није крива транзиција. Чини ми се да је у питању ово друго.

Не постоји још увек, на националном нивоу, дефинисана стратегија спречавања појаве и ширења социјалних девијација, нити је адекватно постављен програм њихове превенције.¹³

¹³ Под превенцијом криминалитета подразумева се употреба свих средстава и мера усмерених на спречавање појављивања неког од облика криминалитета. Према: Кривокапић В., Превенција криминалитета, Полицијска академија, Београд, 2002, стр. 3. Ова дефиниција се може применити и на превенцију социопатолошких појава.

Међутим, након извршене анализе показатеља, остаће много питања без адекватног одговора, и песимистичка, али реална прогноза, да ће проституција постојати све док постоји човек, и да може постати полуга и један од ослонаца организоване мреже трговине људима све док се, с друге стране, не поставе темељи комплексног и ефикасног друштвеног механизма превенције социопатолошких појава.

„Људи су у великој већини једна створења.
Своју срећу граде на варкама,
а злим очима гледају око себе.“
Иво Андрић, „Ех ponto“

ЛИТЕРАТУРА:

- Бошкових М.**, Социјална патологија, Правни факултет у Новом Саду, 2002.
- Бошкових М.**, Странпутице: патологија културе и карактера човека, Матица Српска, Нови Сад, 1995.
- Јевђовић М.**, **Милашиновић С.**, Социјалнопатолошке појаве, Полицијска академија, 2006.
- Кривокајић В.**, Превенција криминалитета, Полицијска академија, Београд, 2002.
- Мијалковић С.**, Безбедносни аспекти трговине људима, ФЦО, Београд, 2004.
- Мијалковић С.**, Трговина људима, Беосинг, Београд, 2005.
- Сјасић Д.**, Безбедносни аспекти проституције у Београду, Безбедност, МУП Р Србије, бр. 2/06.
- Шпадијер-Цинић Ј.**, Социјална патологија, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1988.

УНУТРАШЊИ ПРАВНИ ПРОПИСИ

Закон о полицији («Сл. гласник РС» бр. 101/2005)

Закон о јавном реду и миру («Сл. гласник РС» бр. 51/92, 53/93, 67/93, 48/94)

ЗВАНИЧНИ СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ

Подаци **Управе за анализику МУП-а Р Србије** од 30.06.2006. год.

Подаци **Управе за информационе технологије и системе МУП-а Р Србије**, Одељења за извештавање и корисничке системе ИТС, од дана 30.06.2006. год.

ANALYSIS OF PROSTITUTION DATA IN THE REPUBLIC OF SERBIA
FOR THE PERIOD 2001–2005

Danijela Spasić
Academy of Criminalistic and Police Studies

Summary: At the beginning of the new millennium, Serbia is recovering from the results of war occurrences in the area at the end of the XX century, refugee exodus and changes in the social, demographic and economic structure. Lacking the strength and possibility to resist clear indications of globalization, Serbia enters the transition machinery which grinds and mercilessly crushes the small, the incapable and the maladjusted. In such a complex milieu, burdened with social and economic difficulties, one of the indicators of anomie in the Serbian society is expansion, specific spatial distribution, new forms of organizing and new patterns of different sociopathological phenomena, particularly prostitution. As social deviation, prostitution is interesting from a security point of view for its connection with other sociopathological types of behaviour and different forms of criminal activities. However, in today's circumstances, its connection with organized human trafficking is certainly the most important, both at national and international level. This is one of the reasons why the work of authorities of state repression (police in the first place) is based upon its prevention and suppression. That is why it was necessary to make an analysis of the results of those police activities performed on the territory of the Republic of Serbia between 2001 and 2005.

Police activity in prevention and suppression of prostitution is qualitatively defined on the basis of the following quantitative references:

- the number of misdemeanor charges for misdemeanor of engaging in prostitution and giving away premises with a view to prostitution
- place and time of committing the misdemeanor
- analysis of sex and age structure of both the perpetrators and the injured persons.

In view of this, special emphasis is put on the territorial distribution of these indicators.